

Anna Piwowska (g. 1963 m.) – lenkų poetė ir prozininkė. Varšuvos universiteto polonistikos absolventė, keliolikos poezijos knygų autorė, yra išleidusi eseistikos apie Anos Achmatovos ir Marinos Cvetajevos, Georgo Traklio kūrybą.

2014 m. pasirodė autorės knyga vaikams „Franciška“, išversta ir į lietuvių kalbą bei apdovanota IBBY Vaikų literatūros premija.

A. Piwowskos poezija yra versta į anglų, vokiečių, italų, slovėnų, ispanų, katalonų, slovākų kalbas, publikuota įvairiose antologijose. Poetė apdovanota literatūrine Georgo Traklio premija (1995 m.), Ciprijano Norvido vardo premija (2020 m.).

Poezija iš rinkinio „Wyspa Nieborów“ (2016 m.)

Po-etika

Gal gi poetika yra po etikos
o ne atvirkščiai?

Gal net tuomet, kai drėksta
manuskriptas ir išsilieja raštas
jokia kvailystė, chaosas nei tuštuma
iš dangaus jo galių neatims?

O gal kiekvienas poetas,
tikintis savo frazės prasme
ir paskutine, dantiškąja, fraze, teisingai mano,
kad kiekviena eilutė turi savo prasmę
kartu simbolinę ir etinę?

Puikūs kurtai, lekiantys per parką, ir kiškiai, skuodžiantys veja,
ir rūmai, vis dėlto mažiau verti, negu gyvybės
auštant išvežtų ir nužudytų jujų
savininkų. Ir nebėra kam pavydėti.

Užgeso šurmuly, nutilo šnabždesiai, kaulai šaukias kūno,
tarytum grįžtų aerodromų šaltis iš rytų,
ir pipirai su degtine, ir turkmėniški lukumai
ir toji baimė dėl gyvybės?

Sztynortas – Lvovas, 2003 m. rugpjūtis

Babelio bokštas

Būnu tuščia kaip avilys ir pilna kaip avilys.
O mano pilve šoka auksinės bitės,
apsvaigintos nektaru ir saule,
kai visos mano-ne-mano dukros
važiuoja susitikti su manim,
išlipa iš traukinių 4.20 ryto,
drėgnais plaukais ir spindinčiom
smaragdinėm, juodom ir mėlynom nenuoramų akim.
Svajoja mano dukros apie nemirtingą šlovę
ir viskas dar įmanoma.
Niekas negalėtų sugriauti jų iliuzijų
kai šitaip skuba, piktaširdės Milžinės,
Didonės, Valkirijos, Šakuntalos.

*Galima būti bloga moterim ir geru žmogum, ar ne?
užsispyrus klausinėjo ta jauniausioji,
kai matavomės apsiaustus vieną po kito,*

*o ji įdėmiai rinkosi vis svarstydamą:
ilgas, juodas, su kapišonu, panašus į abitą,
ir tamsiai žalias, kareiviškai pasiūtas,
o dar šilkinis mėlynas.
Ir kaskart tai buvo vis kita moteris,
daugybė jos šokančių siluetų atkartoję
ją supančių veidrodžių ritmą.
Spindėjo ir ginklavosi tarsi į karą, į didžiulę tylą, puotą.
Ir nors daugybę kartų maudydamasi pames ji žiedą,
visad ji suras koks nors žvejys
tamsiuose ir drėgnuose ištrauktos žuvies viduriuose.
Tai ji pagimdys sūnų, o karalius atgaus atmintį,
nors dabar mano, kad gimdys tik narsias dukteris.*

Nes mano dukterys norėti turėti savo dukras:
Didones, Valkirijas, Šakuntalas.
Nori gimdyti vaikus, rašyti knygas, gyventi prie vandenyno,
gydyti, slaugyti, gelbėti.
Nori atrasti prasmę ir dubenėlyje ryžių
ir žiūrėti, kaip bangos lūžta į krantą, gludina smilteles iki būties gelmių,
kol lieka gintarai arba perlai,
pergalingai švytintys ant jų jaunų kaklų.
Nes jie iš jūros, iš bedugnės, iš gelmės, iš karščio ir tamsos.
Amžinybė – tai tikrasis jų gyvenimas:
ta akimirka, kai veria siūlą į sidabro adatą,
amžiams atsiveikina, kepa meduolius, atsibučiuoja,
dažo kiaušinius skaisčiai raudonai,
perka sukneles, knygas, kojines.

*Išeik į balkoną, tarė ta vidurinioji,
lietui merkiant pavasarinį vešlų sodą.
Audra laužė rožinių kaštonų šakas,
o griaustinis dundėjo į žemės gelmę.
Už mūsų, bibliotekoje, vyko koncertas.
Bet ji jau negirdėjo fleitų, smuikų ir valtornų.
Matė, kaip per sodą lekia ginkluotos merginos,
raitos ar vilkais kinkytuose vežimuose,
trypdamos sodriai mėlynas, paaukuotas našlaites.
Bet net ir tada sodas buvo gražus, pilnas kritusių didvyrių,
nulydėtų tiesiai į Valhalą.
Žiūrėjau, kaip ta vidurinioji per kraujo liūtį plaukia valtimi.
Galima būti bloga moterim ir gera motina, ar ne?
Užsispyrus klausinėjo, ranką dėdama ant savo šilto pilvo.*

Tokią dieną esu pilna kaip avilys ir nėra šalia vyrų,
kurie juk visad aplinkui būna. Išėjo į karą
arba kaip tik švenčia grįžę iš pergalingo žygio.
Šoka aplink laužą, sukrautą
iš sausų malkų ir kristolo anglių.
Šoka su medalionais ant širdžių,
kuriuose saugo moterų atvaizdus.
Myli tas Didones, Valkirijas, Šakuntalas

taip pat, kaip jos kad myli juos:
herojus grįžtančius namo.
Mano dukros-ne-dukros visa tai žino,
bet privalo trumpam atsitraukti
Nori pabūti vienos, kad pasivaikščiotu miške,
parneštų žodį, paslaptį, ugnies.

*Galima būti bloga moterim ir gera valdove, ar ne?
užsispyrus klausinėjo ta vyriausioji,
kai lydėjau ją į stotį.*

*Su kuprine ir dviračiu: senu moterišku iš Amsterdamo,
kuriuo ketino išmaišyti pasaulį.*

*Buvo klajoklė, keliauninkė, čigonė,
niekur neįleidžianti šaknų.*

*Bet žinojau, kad būtent ji, ta vyriausioji,
griebsis klastos, jaučio odą suraižys į juostas,
įkurs sostinę, valdys miestą,
ir niekada nesileis iš jo išvejama.*

Tą dieną, kai esu tuščia kaip avilys, mano probobutė bijo.

Merdi Milanuveko ligoninėj ir užmiršta gimtąją kalbą.

Arba priešingai: prisimena kalbą saldžių pievų,

tamsių šilų ir paslaptinių deivių,

laukinių paukščių ir žvėrių,

šniokščiančios, įšilusios nuo karščių Žeimenos

ir šnekančių, sausų žagarų,

žiemos vakarą įmestų į ugnį.

Kai mano tėvas užbėga laiptais, seselės tyliai sužnabžda:

kalba kažkokia keista kalba, kurios neįmanoma suprasti.

Bet jai gyventi teliko trys dienos,

ir atsargiai taria svarbius žodžius jau tik lietuviškai.

Gal meldžiasi, o gal prisimena.

Žodžiu, ruošiasi persikėlimui.

Mano bobutė ją supranta taip pat kaip mano motina.

Bet aš neturiu jokių žodžių, kuriais galėčiau ją paguosti.

Žinau tik vieną vienintelį, atsineštą iš vaikystės: *apelsyna*.

Apvalus, oranžinis apelsinas, sultingas ir kvapnus.

Bet to per maža ir mano probobutė iškeliauja be atsisveikinimo.

Avilys tuščias. Gija nutrūko.

Bet kai pas mane ateina trys mano dukros

tikiu, kad jau niekad nė viena iš mūsų nekalbės

kažkokia keista kalba, kurios neįmanoma suprasti.

Tikiu, kad įminsime Babelio bokšto paslaptį, išmoksime kalbą.

Atmindama savo bobutę ir probobutę sakau joms: *apelsyna*.

Ir traukiu vaisių: apvalų, oranžinį apelsiną.

Ne obuolį, ne šonkaulį, ne medį, tik tą keistą žodį iš vaikystės.

Apelsyna apvalus ir duoda gyvybę lyg saulė.

Marcinas Sendekis (g. 1967 m.) – lenkų poetas, žurnalistas, literatūros kritikas. Bendradarbiavo su kultūriniais laikraščiais „Brullion“ ir „Przekrój“. Yra keliolikos poezijos rinktinių autorius, taip pat antologijų, poezijos rinkinių sudarytojas. 2015 m. apdovanotas Vroclavo poetine Silezijos premija, 2017 m. – Poetine Wisławos Szymborskos vardo premija. Gyvena ir kuria Varšuvoje.

Poezija iš rinkinio „W“ (2017 m.)

1.

Gerą knygą
galima atpažinti iš to,
kad neaišku
apie ką
ji Blogą knygą
galima atpažinti
iš to kad
neaišku
apie ką
ji

Pažiūrėkite

13.

Buvo
kaip buvo

bet vyrai nevaikščiojo
gatvėj
su pliažiankėm

dviratininkai
nelakstė
šaligatviais

tatuiravosi
jūreiviai
banditai
Ir Beckhamas

neegzistavo
žodžiai jutuberis
blogerė
stiliovas

mirties civilizacija
ėmė ir tapo
šiukšlių civilizacija

22.

Taurumas, ironija, solidarumas
Gerybė, blogybė, atskirtis
Gerumas, piktybė, svetingumas

Atlaidumas, asimetrija,
Taurumas, ironija, solidarumas
Netyčia, klasta, susiskaldymas

Amnezija, žymeklis, pagyrimas
Kreivumas, nepasitenkinimas, žymė
Pigybė, suopratė, senovė

Naktis mus skaičiuoja ant pirštų

29.

Papulkininkis
karo akademijos dekanas,
vaišino spurgom
ir po visokių mandagybių
ėmė krimstis dėl kažkokių imponderabilijų:
„Kas gi būtų buvę, jei toks *Boleslovas* Jogaila
Kariauną būtų boikotavęs?
Su Žalgiriu kas būtų buvę?“

Iš lenkų kalbos vertė Jūratė Petronienė